

Sygn. akt I BU 5/11

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania H. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 kwietnia 2011 r.,
skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia
ubezpieczonego na wyrok Sądu Apelacyjnego
z dnia 15 lipca 2010 r.,

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2010 r. Sąd Apelacyjny na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zmienił wyrok z dnia 6 października 2009 r. Sądu Okręgowego i oddalił odwołanie H. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 marca 2008 r. odmawiającej wnioskodawcy ustalenia wysokości emerytury górniczej przy zastosowaniu przelicznika 1,8 za okres zatrudnienia od 22 maja 1979 r. do 30 grudnia 2003 r.

Sąd Apelacyjny, po dokonaniu analizy charakteru pracy górniczej wykonywanej przez wnioskodawcę w Kopalni Węgla Brunatnego „B.” S.A., uznał, że powoływanie się przez niego na pkt 1 części III załącznika Nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury

lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8, powoływanego dalej jako rozporządzenie), gdzie stanowisko pracy zostało określone nieostro, nie mogło stanowić samoistnej podstawy do uwzględnienia tej pracy w wymiarze półtorakrotnym. Charakter pełnionych przez wnioskodawcę obowiązków górnika nie odpowiadał bowiem pracy w przodkach, ale obowiązkom „zwykłej” pracy górniczej określonej w pkt 2 (górnik - odwadniacz złożeń na odkrywce), określonej wykazem stanowisk pracy w załączniku Nr 2 rozporządzenia oraz pracy ślusarza-spawacza przy pracach odwodnieniowych.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Apelacyjnego wnioskodawca zarzucił: I. naruszenie prawa materialnego tj.: 1) art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa emerytalna) w związku z art. 50d ust. 1 pkt 1 tej ustawy (art. 37 ust. 1 pkt 1 „starej ustawy”), poprzez nieprzyjęcie, iż wykonywana przez skarżącego praca na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej odpowiadała swoim charakterem pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym, uzasadniającej zastosowanie przelicznika 1,8 przy ustalaniu wysokości emerytury do okresu jego pracy od 22 maja 1979 r. do 30 grudnia 2003 r.; 2) § 3 rozporządzenia w związku z załącznikiem nr 3 dział III pkt 1 do tego rozporządzenia, poprzez nieprzyjęcie, iż wykonywana przez skarżącego praca na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej miała charakter pracy *stricte* górniczej, zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury oraz niezakwalifikowanie wykonywanej przez skarżącego pracy do pracy na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej; 3) art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 Konstytucji RP, poprzez nierówne potraktowanie skarżącego, gdyż odmówiono mu prawa do emerytury z zastosowaniem przelicznika 1,8, mimo że znajduje się on w analogicznej sytuacji jak inne osoby wykonujące w tym samym czasie takie same prace, a którym świadczenie emerytalne, z uwagi na charakter i rodzaj pracy, zostało wyliczone przy przyjęciu korzystniejszych przeliczników, a co za tym idzie, sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, przez przyjęcie, że skarżący nie wykonywał pracy, która uzasadniałaby zastosowanie przelicznika 1,8 przy ustalaniu wysokości świadczenia emerytalnego

do okresu pracy wnioskodawcy od 22 maja 1979 r. do 30 grudnia 2003 r. oraz zakwalifikowania do pracy znajdującej się w załączniku nr 3 dział III pkt 1 rozporządzenia; II. naruszenie przepisów postępowania, których uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 231 k.p.c. polegające na uwzględnieniu apelacji strony przeciwnej i uznaniu, iż okres pracy od 22 maja 1979 r. do 30 grudnia 2003 r. nie uzasadniał przyjęcia, iż wykonywana przez skarżącego praca miała charakter pracy *stricte* górniczej zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym i tym samym uzasadniającej zastosowanie przelicznika 1,8 przy ustalaniu wysokości świadczenia emerytalnego oraz na nieuznaniu, że skarżący faktycznie wykonywał pracę górnika kopalni odkrywkowej określonej w załączniku nr 3 dział III pkt 1, mimo iż z zebranego materiału dowodowego wynika, że praca była wykonywana w przodku, czemu pracodawca skarżącego nie zaprzeczył; 2) art. 382 w związku z art. 227 k.p.c., poprzez niewzięcie pod uwagę materiału dowodowego zebranego przed Sądem pierwszej instancji, a w szczególności poprzez pominięcie zeznań świadków oraz samego skarżącego, którzy wskazali, iż w czasie zatrudnienia skarżącego wykonywał on pracę *stricte* górniczą odpowiadającą swoim charakterem pracy górnika kopalni odkrywkowej określonej w załączniku nr 3 dział III pkt 1 do rozporządzenia oraz w art. 51 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej (art. 37 ust. 1 pkt 1 „starej ustawy”), uzasadniającej przy ustalaniu wysokości emerytury górniczej zastosowanie przelicznika 1,8 za każdy rok pracy górniczej, 3) art. 328 § 2 w związku z art. 233 § 1 k.p.c., przez sporządzenie uzasadnienia w sposób sprzeczny z powołanym przepisem w zakresie wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, powołanie jedynie części materiału dowodowego, z pominięciem niektórych dowodów, bez wskazania, z jakich powodów Sąd odmówił tym pominiętym dowodom wiarygodności i mocy dowodowej (zeznania świadków), 4) art. 382 w związku z art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnego uznania i przyjęcie, iż w świetle zebranego przez Sąd pierwszej instancji materiału dowodowego wynika, iż czynności, które skarżący w okresie zatrudnienia wykonywał, kwalifikują się do pracy górnika odwadniacza wymienionego w załączniku nr 2 pkt 2 rozporządzenia, nie zaś do pracy górnika kopalni odkrywkowej, w sytuacji gdy do takiego uznania

niezbędna jest wiedza specjalistyczna oraz zapoznanie się z charakterystyką stanowiska.

Skarżący wskazał, że zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z art. 51 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej (art. 37 ust. 1 pkt 1 „starej ustawy”), § 3 rozporządzenia w związku z załącznikiem nr 3 dział III pkt 1 do tego rozporządzenia, art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 Konstytucji RP, art. 231, art. 382 w związku z art. 227 k.p.c., art. 328 § 2 w związku z art. 233 § 1 k.p.c., art. 382 w związku z art. 233 § 1 k.p.c.

Skarżący podniósł, że na skutek niezgodności z prawem zaskarżonego orzeczenia poniósł szkodę w wysokości 4.800 zł w postaci różnicy pomiędzy świadczeniem pobieranym w niższej wysokości a należnym oraz wskazał, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe z uwagi na wartość przedmiotu sporu niższą niż dziesięć tysięcy złotych.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 424⁹ k.p.c., Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania, jeżeli jest oczywiście bezzasadna. Pojęcie „oczywista bezzasadność” oznacza, iż wykazane podstawy wniesienia skargi już przy pierwszej ich ocenie wskazują na faktyczny brak możliwości ich uwzględnienia. W takiej sytuacji Sąd Najwyższy może już na wstępie stwierdzić, iż przywołane podstawy skargi (w postaci naruszenia prawa materialnego bądź procesowego) albo nie miały miejsca, albo też nie mogły mieć wpływu na kształt wyroku, który w wyniku tego jest zgodny z prawem. Ocena taka powinna nasuwać się sama *prima facie* bez konieczności szczególnego badania sprawy, czy też przeprowadzania jej złożonych badań. Inaczej rzecz ujmując, bezzasadność skargi jest oczywista, gdy już z jej treści, bez głębszych i jurydycznych dociekań wynika, że nie zostałaby uwzględniona, czyli Sąd Najwyższy oddaliłby ją (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2008 r., II BP 1/08, LEX nr 470957 oraz z dnia 26 sierpnia 2008 r., III BP 3/08, OSNP 2010 nr 1-2, poz. 13). Należy mieć przy tym na uwadze, że po pierwsze - skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

nie zastępuje wynikającej z zarzutu naruszenia prawa skargi kasacyjnej, ale wymaga oceny, że kwestionowany wyrok jest niezgodny z prawem, a po drugie - wyrok niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. to wyrok nie tylko naruszający prawo, ale taki, który jest sprzeczny z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami i z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć, albo został wydany w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2006 r., I BP 1/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 216). Takie definiowanie pojęcia „wyrok niezgodny z prawem” wynika ze specyfiki władzy sądowniczej oraz jej ustroju i w konsekwencji konieczności formułowania autonomicznej, swoistej definicji bezprawności jako przesłanki odpowiedzialności Państwa za szkodę wyrządzoną wyrokiem sądowym. Na proces stosowania prawa składa się bowiem nie tylko ustalenie stanu faktycznego, ale także poddanie wykładni właściwych przepisów w celu ustalenia treści normy prawnej, dokonanie subsumcji stanu faktycznego do tej normy oraz ustalenie wynikających z niej skutków prawnych. W konsekwencji proces wykładni prawa jest wieloetapowy i złożony i - w zależności od zastosowanych metod - może prowadzić i niejednokrotnie prowadzi do różnych rezultatów. Z tego względu pozytywne rozstrzygnięcie w indywidualnej sprawie, nawet o takim samym stanie faktycznym i prawnym, nigdy nie stanowi źródła prawa dla roszczenia zgłoszonego w innej indywidualnej sprawie z powołaniem się na określone w art. 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady sprawiedliwości społecznej i równości. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się, że szczególne funkcje wypełniane w państwie przez sądy oraz zasada pewności prawa powodują, że państwo może ponieść odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną orzeczeniem sądowym tylko wtedy, gdy sąd naruszył prawo w sposób oczywisty, w przypadku bowiem wykonywania władzy dyskrecjonalnej niezbędny jest pewien margines błędu, którego popełnienie nie może rodzić odpowiedzialności odszkodowawczej państwa (por. wyrok ETS z dnia 30 września 2003 r., C-224/01, Gerhard Koebler przeciwko Austrii). W konsekwencji stan prawny wynikający z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP nie może być rozumiany jako stworzenie podstawy prawnej do dochodzenia roszczeń

odszkodowawczych w odniesieniu do każdego wadliwego orzeczenia sądowego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, OTK 2001 nr 8, poz. 256).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej skargi należy w pierwszym rzędzie stwierdzić, że nie może być skuteczne jej oparcie na podstawie naruszenia przepisów postępowania. Podniesienie zarzutu obrazy art. 231, art. 382 w związku z art. 227, art. 328 § 2 w związku z art. 233 § 1 i art. 382 w związku z art. 233 § 1 k.p.c. zostało wyłączone przez art. 424⁴ zdanie drugie k.p.c. Zgodnie z tym przepisem podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, do której to sfery art. 233 § 1 k.p.c. odnosi się wprost. Domniemanie faktyczne przewidziane w art. 231 k.p.c. jest środkiem pozwalającym ustalić określony element stanu faktycznego, również konstruowanym z uwzględnieniem reguł z art. 233 § 1 k.p.c., a zatem należy do sfery czynności związanych z dokonywaniem ustaleń faktycznych i oceny dowodów. Z kolei art. 382 k.p.c. nie nakłada na sąd drugiej instancji obowiązku przeprowadzenia postępowania dowodowego, lecz sąd ten jest władny samodzielnie dokonać ustaleń faktycznych bez potrzeby uzupełniania materiału dowodowego zebranego przed sądem pierwszej instancji lub wyprowadzić odmienne wnioski prawne z poczynionych przez ten sąd ustaleń. Spór w sprawie nie sprowadzał się do rodzaju czynności faktycznie wykonywanych przez skarżącego, ale do ich zakwalifikowania jako pracy górniczej w ramach określonego w rozporządzeniu stanowiska pracy, co nie należy ani do świadków, ani do skarżącego, ale do sądu dokonującego takiej oceny na gruncie prawa materialnego. Wreszcie art. 328 § 2 k.p.c. dotyczy uzasadnień wyroków sądu pierwszej instancji, a w postępowaniu apelacyjnym znajduje zastosowanie tylko odpowiednie poprzez art. 391 § 1 k.p.c. Tym samym dla skutecznego podniesienia zarzutu jego obrazy konieczne jest powiązanie go z przepisem stosowanym przez sąd drugiej instancji, czego skarżący nie czyni. Ponadto w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się zgodnie, że art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi, gdy uzasadnienie kwestionowanego wyroku nie posiada wszystkich wymaganych elementów lub zawiera braki uniemożliwiające kontrolę kasacyjną. Takich braków uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera.

W zakresie zarzutów ujętych w podstawie naruszenia prawa materialnego (art. 51 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej [art. 37 ust. 1 pkt 1 „starej ustawy”], § 3 rozporządzenia w związku z załącznikiem nr 3 dział III pkt 1 do tego rozporządzenia) i przy uwzględnieniu ich uzasadnienia należy stwierdzić, że po pierwsze - wykraczają one poza okoliczności faktyczne sprawy, po drugie - sam skarżący wskazuje na wątpliwości wyłaniające się na tle powołanych przez niego uregulowań i formułuje zagadnienie prawne, nadając mu walor istotności oraz po trzecie - wskazuje na (kwestionowane przez siebie) orzeczenia Sądu Najwyższego zawężające rozumienie pojęcia pracy górniczej, w tym w wymiarze półtorakrotnym (por. wyroki z dnia 28 kwietnia 2010 r., I UK 337/09, LEX nr 601991; z dnia 12 maja 2010 r., I UK 30/10, LEX nr 590314; także powołany przez Sąd drugiej instancji wyrok z dnia 11 lutego 2010 r., I UK 236/09, LEX nr 585722 oraz z dnia 28 kwietnia 2010 r., I UK 339/09, LEX nr 60744, w którym stwierdzono, że dla oceny charakteru pracy górniczej nie mogą mieć decydującego znaczenia ani zakładowe wykazy stanowisk, ani protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące określone zatrudnienie jako pracę górniczą). Już tylko to oznacza, że zaskarżony wyrok nie może zostać oceniony jako niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c., gdyż nie można mu przypisać sprzeczności z przepisami niepoddającymi się różnej wykładni i z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć. W konsekwencji prowadzi to do rodzącego się *prima facie* wniosku, że skarga nie mogłaby zostać uwzględniona, co czyni ją oczywiście bezzasadną.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 424⁹ k.p.c.